

Dorp aan de Maas.

Ken van Neijenhoff.

Het verhaal beschrijft het dagelijkse leven, door de jaren heen, in een dorpje aan de Maas in Zuid Limburg. De bewoners van het dorpje zijn de auteurs in het verhaal en beleefden stuk voor stuk goede en slechte ervaringen. De hoofdpersoon is Tom, die vanuit het perspectief van de verteller aankijkt tegen de gebeurtenissen in zijn dorp. Deze gebeurtenissen, de beschrijving van de natuur en van het landschap in de Maasvallei zullen ingewijden bekend voorkomen.

De Maasvallei.

- 4. De oever.
- 8. Het dorp.
- 13. De Smidshamer.
- 18. Jan de zeeman.
- 23. De krantenbezorger.
- 29. De barones.
- 32. Het landhuis.
- 35. De zonsondergang.
- 39. Het stel.
- 47. De hete zomer.
- 60. De Bruinkool.
- 62. Oud papier.
- 67. Verkoeling.
- 71. Het kanaal.
- 73. Kristien.
- 76. De kapelaan.
- 80. Het vertrek.
- 84. Rotterdam.
- 88. De ontknoping.

De oever.

Liggend in het hoge gras observeerde ze de voorbij drijvende witte stapelwolken die prachtig af staken tegen de diepblauwe zomerlucht. Kristien genoot van de aangename temperatuur en de serene stilte.

Over ieder wolkje in de lucht verzon ze een beeltenis. Al gauw ontstond er een waar tafereel dat zich daar boven voltrok.

Een jongen werd op een slede door een witte hond door de sneeuw voortgetrokken.

Haar hart bonsde in haar keel toen de jongen opeens tot stilstand kwam, in haar richting keek en vervolgens vrolijk zwaaide.

Ze was stom verbaasd door het voorval. Hoe kon een fantasie zo met haar aan de haal gaan dat het leek alsof het echt was, vroeg ze zich af.

De stilte en de rust om haar heen waren bijna tastbaar.

Het kabbelende water van de Maas trok alleen haar aandacht wanneer de doorstroming van het water door een vastgelopen stuk drijfhout langs de oever werd belemmerd.

De Maas die zijn oorsprong in het vredige Franse dorp Meuse had, als tranen uit Moeder Aarde ontsprong en die zijn weg gebaad had door enkele landen en steden, zoals een deel van Frankrijk, Luxemburg en België, om zo in Nederland bij Voeren binnen te stromen.

De psychologische werking van het wassende water van de Maas moest niet onderschat worden.

Als men bedenkt dat menig verliefd paartje de rivieroever opzochten als decor van de liefde voor elkaar...

En de families die met hun kinderen de Maasoever bezochten voor een gezellige picknick en verkoelend waterpret.

Ongetwijfeld waren er ook vele verdrietige personen die de Maasoever bezochten in de hoop daar troost te vinden. De Maas voelde voor velen als een tank van energie. Dat zou de reden kunnen zijn dat Kristien hier aan de oever van de Maas haar favoriete plekje had gevonden.

Daar in het hoge gras had ze een prachtig uitzicht over het dorp waarvan de unieke, witte kerktoren hoog boven het weidse uitzicht uit toorde.

Het was woensdagmiddag en Kristien had maar een halve dag school. Meestal deelde ze allerlei bezigheden met haar vriendinnen, maar af en toe had ze de behoefte om even alleen te zijn.

Dat was ook vandaag het geval.

Tom was een jongen uit haar klas waar ze behoorlijk verkikkerd op was, hoewel Bert er ook mocht zijn.

Ze was vijftien jaar en natuurlijk speelden haar gevoelens voor jongens haar al parten.

De katholieke school waar ze op zat, was zeer streng en dulden geen overmatige belangstelling voor het andere geslacht.

Ook voor Tom was het niet veel eenvoudiger: omdat hij misdienaar was, behoorde hij voorbeeldig gedrag te tonen.

Deze plek was voor haar vooral zo bijzonder, omdat het aan de overkant het dorp lag en de Maas de grenslijn van Nederland en België markeert. Het werd ook wel de Grensmaas genoemd.

Dit gaf haar een afstandelijk en observerend gevoel ten opzichte van het dorp. Even een gevoel van los te zijn uit de greep van de sociale controle die men als lid van de hechte samenleving nauwelijks kon ontvluchten.

De controlerende werking van de sociale gemeenschap gaf haar een schijnbaar veilig gevoel, maar in de praktijk was het verstikkend.

In de verte sloeg de klok van de witte kerk, vier uur. Het werd voor haar de hoogste tijd om op te stappen. Ze richtte zich op en trok haar fiets uit het gras. Vervolgens sprong ze er behendig op en reed een stukje zuidwaarts langs het water.

De verweerde, oude veerman knikte vriendelijk en hielp haar de fiets in de sloep te plaatsen.

Met een routinehandeling nam de veerman het achtertouw en plaatste die aan de voorplecht, waardoor het sloepje door het stromende water naar de overkant dreef. Het sloepje, draaiend om een as die verbonden was aan een staalkabel. De oude veerman was een Belg en woonde alleen in een klein huisje aan de Belgische oever.

Het huisje en de sloep had hij van zijn ouders geërfd toen ze uiteindelijk overleden. Hij was in dit vak opgegroeid en er was geen andere opvolger.

Als men hem vroeg waarom hij geen vrouw had, antwoordde de veerman dat hij door zijn werk geen tijd had om er aandacht aan te besteden.

Het veer moest varen, zowel in de winter als in de zomer. Meestal ging hij door met zijn werk totdat de Maas onbevaarbaar werd door de vele ijsschotsen of vanwege de hoogwaterstand in het najaar.

Het was wel eens voorgevallen dat zijn sloepje door de vele ijsschotsen werd ingesloten en de staalkabel door de last spontaan brak.

De veerman dreef met zijn sloepje de Maas af en kwam een heel eind verderop aan de oever tot stilstand.

De problemen met de hoogwaterstand van de Maas werd

vooral veroorzaakt door extreme regenval, waardoor de Maas uit zijn oevers trad en menig dorp gedeeltelijk onder water zette.

Aan zijn grote, grove handen en aan zijn door groeven getekend gelaat, veroorzaakt door weer en wind, was duidelijk zichtbaar hoe zwaar zijn werk wel moest zijn.

Kristien had veel ontzag voor de oude veerman, want hij was zeer behulpzaam en attent voor haar.

Hij zei nooit een woord, en als men hem iets vroeg, knikte hij slechts als antwoord.

Een gesloten en eenzaam man was hij. Zijn vriendelijke ogen verraadden echter zijn goede karakter.

Aan de oever aangekomen, bedankte Kristien de veerman die haar met een zwaai het beste wenste.

Fietsend de helling op, passeerde ze de oude, bronzen veerbel die gebruikt werd om de veerman voor zijn diensten op te roepen.

Het Dorp.

Het dorp was zoals vele andere dorpen in de omgeving, een vredig oord te noemen.

De christelijke levensopvatting zorgde voor de hechtheid van de gemeenschap. Ons kent ons, zoals men dat wel eens zegt.

Ze kenden elkaars lief en leed door de generaties heen. Ze wisten zo veel van elkaar, dat iedere individuele verandering meteen gespreksstof was voor de bezorgde bewoners.

Er was natuurlijk een kerk waar op zondag de gelovigen, zoals het hoorde, in hun beste tenue vroom de mis bijwoonden.

De pastoor was er één van de oude stempel en verkondigde routineus het evangelie. De oude, vermoeide man deed zoals altijd zijn zaak plichtsgetrouw, maar het boeide de parochianen niet meer.

Daarom was er recentelijk een nieuwe kapelaan aan de parochie toegevoegd, om de parochie weer nieuw leven in te blazen.

Hij was nog jong en net achter de schoolbanken vandaan gekomen, klaar om met frisse kracht zijn roeping te vervullen en zijn gemeente “van de ondergang te behoeden”.

Met zijn nieuwe aanpak en nieuwe ideeën kwam hij veel dichterbij de mensen.

De recente toename van kerkgangers had de parochie vooral aan hem te danken. De jonge kapelaan was al gauw populair onder de gelovigen.

Wanneer de oude pastoor zijn preek hield, vielen velen bijna in slaap gesust uit hun bank door zijn lange, nietszeggende en ingewikkelde toespraken.

De kapelaan daarentegen had het over het heden en het aardse en dat sprak velen meer aan.

Vreemd genoeg waren het vooral de gelovigen van het zwakke geslacht die overmatig veel aandacht voor hem hadden.

De kapelaan had waarschijnlijk iets magisch. Een jonge herder, die aan de kudde was toegevoegd. Een bijna volmaakt persoon, vroom en dicht bij God.

Het was in die dagen bij de gegoede burgerij een traditie en een eer om een lid van een groot gezin op te mogen leiden tot het priesterschap. De kapelaan was er een van een groot gezin uit Vaals. Hij had zijn opleiding in Stein genoten. Hij bewoonde nu een bescheiden huisje aan de rand van het dorp in de buurt van Stein.

De pastoor echter had een statig herenhuis naast de oude, witte kerk.

Na de mis onderhielden de kerkgangers voor de uitgang van de kerk een sociaal gesprek met en onder elkaar.

Neeltje was er als eerste bij om de kapelaan aan te spreken. “Beste kapelaan,” zei ze, “We zijn zeer verheugd u te mogen verwelkomen in onze parochie.”

Neeltje was een jonge dame die eigenlijk iets te oud was voor de jeugd, maar nog te jong was om zich onder de volwassenen te mengen.

“Dank je,” zei de kapelaan. “Neeltje zei je? Toen ik mijn opleiding in Stein had afgerond”, vervolgde de kapelaan, “wist ik nog niet waar ik geplaatst zou worden. We hebben immers geen invloed op de keuze van de aanstaande standplaats. Dat blijft altijd een verrassing.”

“Bent u wel tevreden met de keuze van de plaatsing in ons dorp, kapelaan?”

“Maar natuurlijk, Neeltje, ik ben zeer verheugd om lid te